

Інститут Військово-Морських Сил
Національного університету «Одеська морська академія»
Кафедра загальновійськових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник начальника Інституту з навчальної та наукової роботи – начальник навчального відділення

капітан 1 рангу

О.С. ГАВЛЮХ

« ___ » _____ 2023 року

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТАКТИКА МОРСЬКОЇ ПІХОТИ»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань	25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону;
Спеціальність	254 Забезпечення військ (сил); 255 Озброєння та військова техніка;
Спеціалізації:	Корабельна зброя та засоби навігації; Морально-психологічне забезпечення у підрозділах (на кораблях); Пошуково-рятувальні, водолазно-аварійні роботи на морі; Корабельні енергетичні установки; Корабельне радіотехнічне озброєння та засоби зв'язку; Берегове ракетно-артилерійське озброєння;
Кафедра	Загальновійськових дисциплін

Одеса- 2023

Розроблено відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни «Тактика морської піхоти»

Розробник(и): старший викладач –начальник інженерної служби Ткачук Р.М.

Силабус схвалено на засіданні кафедри «Тактики та загальновійськових дисциплін» Інституту Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія»

Протокол від «__» _____ 2023 р. № ____

Начальник кафедри загальновійськових дисциплін

полковник

Руслан ШЕВЧЕНКО

1. ВІДОМОСТІ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Ткачук Руслан Миколайович, старший викладач – начальник інженерної служби кафедри «Загальновійськових дисциплін»
Профайл викладача	
Статус дисципліни	нормативна
Рік викладання/семестр	2022-2023/ I, II семестр
E-mail:	tkachukruslan24@gmail.com
Сторінка курсу	
Консультації	<i>Очні консультації: 15.00 – 17.30 аудиторія 316</i>

2. ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основна мета вивчення курсу - є підготовка офіцера військового управління тактичного рівня, який знає основи підготовки та ведення сучасного загальновійськового бою, тактику дій загальновійськових підрозділів під час виконання службово-бойових та бойових завдань в мирний та воєнний час.

Мова навчання – українська.

Статус дисципліни – обов'язкова

Мета: вивчити з курсантами основи сучасного загальновійськового бою, принципи застосування загальновійськових підрозділів та частин в основних видах бою, тактику дій частин та підрозділів іноземних армій; способи та основні положення пересування; перевезення частин і підрозділів та їх охорону при розташуванні на місці; формувати у курсантів практичні навички в з'ясуванні завдання, вивченні обстановки, виробленні рішення командира загальновійськового підрозділу, нанесенні його на робочу карту і читанні тактичної обстановки, управлінні підрозділами в основних видах тактичних дій; розвивати у тих, хто навчається, тактичне мислення, здатність до самостійного та творчого вирішення завдань у мирний та воєнний час, самостійного застосування отриманих знань на практиці, здатність організувати і методично правильно проводити заняття з тактичної підготовки з підрозділами.

Предмет: вивчення навчальної дисципліни є вивчення теоретичних засад наукового управління та практичної роботи командирів з організації повсякденної діяльності підрозділів, зміст, технологія обґрунтування та прийняття рішень, а також їх реалізація з урахуванням діючих чинників при керівництві військовими колективами.

Міждисциплінарні зв'язки: викладається разом з вивченням дисциплін «Основи військового управління», «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка», «Історія військово-морського мистецтва», «Вогнева підготовка», «Організація військового зв'язку», «Організація пошуку та рятування на морі», «Радіаційний, хімічний, біологічний захист та екологічна безпека». Стає інформаційною базою при подальшому вивченні дисциплін «Тактика військово-морських сил», морська практика, військова практика та ін.

Силабус складено відповідно до вимог освітньо-професійної програми підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр галузі знань 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону.

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Компетентності:

K13. Здатність планувати, організовувати і вести бій підрозділом.

K16. Здатність оцінювати противника та прогнозувати найбільш ймовірні варіанти його дій при вирішенні бойових завдань в різних видах бою

K17. Здатність визначати (ідентифікувати) та описувати зразки озброєння та військової техніки армій держав -членів НАТО та інших країн, способів їх дій

K21. Здатність працювати автономно та в команді (включаючи навички лідерства), виконуючи посадові обов'язки за посадою призначення в ході повсякденної діяльності та бойового застосування підрозділу

Програмні результати навчання:

ПР 13. Планувати, організовувати і застосовувати навички ведення бою підрозділом

ПР 16. Володіти достатніми знаннями, методами і технологіями в певній галузі забезпечення військ (сил), на рівні достатньому для розв'язування складних професійних задачі.

ПР 17. Визначати та описувати технічні характеристики озброєння та військової техніки армій держав -членів НАТО та інших держав, способів їх дій

ПР 21. Працювати автономно та в команді (мати навички лідерства), виконуючи посадові обов'язки за посадою призначення в ході повсякденної діяльності і бойового застосування підрозділу

Кількість кредитів ЄКТС 8

Форма підсумкового контролю: іспит

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Тактика морської піхоти» передбачає здобуття курсантами наступних результатів навчання за навчальною дисципліною:

- знати та розуміти процеси управління підрозділом в ході підготовки і ведення бою, здійснення повсякденної діяльності в підрозділі (за видами, родами Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України).

- знати та розуміти процеси планування, підготовки, ведення і забезпечення бою підрозділу (за видами, родами Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України).

- планувати, організовувати і застосовувати навички ведення бою підрозділом (за видами, родами Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України).

- відтворити тактику дій підрозділу (підрозділів бойового забезпечення) в різних видах бою (особливо в умовах ведення бойових дій в місті, враховуючи досвід ведення бойових дій у зоні проведення АТО (ООС)), порядок організації заходів антиснайперської боротьби, положення бойових статутів і настанов, форми і способи ведення бойових (спеціальних) дій, стандартні операційні процедури планування та їх ведення, які використовуються в арміях провідних країн світу, організацію, бойові можливості та тактику дій підрозділів морської піхоти (до роти включно), їх штатне озброєння і бойову техніку, організацію, бойові можливості, тактику дій та тактико-технічні характеристики озброєння і військової техніки підрозділів іноземних армій.

- застосовувати принципи загальновійськового бою, положення бойових статутів і настанов, під час виконання бойових завдань, оцінювати обстановку, проводити тактичні розрахунки (в тому числі за допомогою ПЕОМ), приймати обґрунтовані рішення, проводити рекогносцировку, ставити бойові завдання підрозділам, організовувати їх взаємодію, використовувати бойові можливості підрозділів морської піхоти, їх штатне озброєння і бойову техніку, управляти вогнем та підрозділами в основних видах бою, корегувати вогонь артилерії та авіації, організовувати та здійснювати марш, скрито розташовувати підрозділи на місцевості, забезпечувати охорону та оборону в районі зосередження в умовах постійної загрози застосування противником зброї масового ураження, ударів його авіації, повітряних десантів і диверсійно-розвідувальних груп, застосовувати індивідуальну і групову зброю та бойову техніку в складних умовах бойової обстановки на різноманітній місцевості у взаємодії з підрозділами інших родів військ.

Основними формами навчання студентів є: лекції, практичні, групові та тактико-спеціальні заняття, самостійна робота.

3. ПРОГРАМА, СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	усього	у тому числі					
		л	гз	с	тсз	мк	ср
1	2	3	4	5	6	7	8
Блок змістових модулів № 1. Підготовка і ведення тактичних дій відділенням морської піхоти.							
Тема № 1. Основи тактичних дій підрозділів морської піхоти.	8	2		2			4
Тема № 2. Дії морського піхотинця в бою.	32				16		16
Тема № 3. Бойове застосування відділення морської піхоти.	8	2		2			4
Тема № 4. Відділення морської піхоти на марші, у похідній охороні, при розташуванні на місці та у сторожовій охороні.	16	2	2	2	2		8
Тема № 5. Відділення морської піхоти у наступі при захопленні (знищенні) об'єкту у тилу противника.	24	2	4	2	4		12
Тема № 6. Відділення морської піхоти в оборонному бою.	30	2	4	2	6		16
Модульний контроль	2					2	
Разом за блоком змістових модулів № 1	120	10	10	10	28	2	60
Блок змістових модулів № 2. Підготовка і ведення тактичних дій взводом морської піхоти.							
Тема № 7. Бойове застосування взводу морської піхоти.	8	2		2			4
Тема № 8. Підготовка взводу морської піхоти до участі у морській десантній операції.	8	2		2			4

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	усього	у тому числі					
		л	гз	с	тсз	мк	ср
1	2	3	4	5	6	7	8
Тема № 9. Взвод морської піхоти на марші та при розташуванні на місці.	20	2	2	2	4		10
Тема № 10. Взвод морської піхоти у наступі при захопленні (знищенні) об'єкту у тилу противника.	24	2	2	4	4		12
Тема № 11. Взвод морської піхоти під час ведення рейдових дій.	10	2	2		2		4
Тема № 12. Взвод морської піхоти в оборонному бою.	20	2		4	4		10
Тема № 13. Взвод морської піхоти під час ведення десантно-штурмових дій.	12	2		2	2		6
Тема № 14. Взвод морської піхоти під час виконання завдань у стабілізаційних діях.	16	2		2	2		10
Модульний контроль	2					2	
Разом за блоком змістових модулів № 2	120	16	6	18	18	2	60
Усього годин	240	26	16	28	46	4	120

4. АНОТАЦІЇ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Основи тактичних дій підрозділів морської піхоти.

Предмет і завдання дисципліни. Структура, роль, місце та завдання морської піхоти. Форми тактичних дій, маневр підрозділами і вогнем.

Тема 2. Дії морського піхотинця в бою.

Вибір укриття, шляхів руху та способів пересування в залежності від місцевості та вогню противника (за системою підготовки “Барс”). Подолання загороджень та перешкод під вогнем противника. Тренування у пересуванні на полі бою різними способами з подоланням загороджень і перешкод за системою підготовки “Барс” (Н-Тп-7,8). Вибір місця для стрільби, приховане заняття вогневої позиції. Самообкопування під вогнем противника та маскування (Н-Іп-1). Сигнали управління та оповіщення. Тренування в діях за сигналами і командами. Вибір місця для спостереження, його заняття, обладнання та маскування. Способи огляду місцевості. Виявлення цілей по демаскуючим признакам. Доповідь про результати спостереження. Порядок дій особового складу після висадки з корабля. Висування до об'єкту. Подолання перешкод та загороджень. Виявлення та знищення вогневих засобів противника. Атака і знищення вогневих засобів і живої сили противника. Виведення об'єкту з ладу різними способами.

Тема 3. Бойове застосування відділення морської піхоти.

Призначення, організаційно-штатна структура, озброєння та техніка відділення морської піхоти. Екіпірування особового складу відділення морської піхоти. Бойові можливості відділення, складові та показники. Методика розрахунку.

Тема 4. Відділення морської піхоти на марші, у похідній охороні, при розташуванні на місці та у сторожовій охороні.

Відділення на марші. Відділення у похідній охороні. Розташування відділення на місці. Відділення на місці і у сторожовій охороні.

Тема 5. Відділення морської піхоти у наступі при захопленні (знищенні) об'єкту у тилу противника.

Наступ. Загальні положення. Місце, завдання та роль відділення в наступальному бою. Бойовий порядок відділення з урахуванням його розподілу на бойові групи. Бойові можливості відділення. Послідовність та зміст роботи командира відділення з організації наступу при захопленні (знищенні) об'єкту у тилу противника. Схема дій відділення у наступі. Дії відділення при захопленні (знищенні) об'єкту противника: Дії відділення на площадці приземлення. Особливості дій відділення при захопленні та знищенні об'єкту у тилу противника в залежності від віддалення від площадки приземлення. Завдання, прийоми та способи дій відділення із урахуванням його розподілу на бойові групи. Особливості дій військовослужбовців у складі бойових груп в умовах ближнього бою. Організація вогневої взаємодії у бойовій групі. Застосування різноманітних способів пересування в залежності від інтенсивності вогню противника і рельєфу місцевості. Управління відділенням при захопленні об'єкту у тилу противника. Особливості організації та ведення наступу вночі.

Тема 6. Відділення морської піхоти в оборонному бою.

Сутність та мета оборонного бою, вимоги до нього. Умови переходу до оборонного бою. Місце, завдання та роль відділення в оборонному бою. Бойовий порядок відділення з урахуванням його розподілу на бойові групи. Склад бойових груп (двійок, трійок) у відділенні. Розподіл обов'язків між військовослужбовцями у бойовій групі. Взаємодія військовослужбовців у бойовій групі та бойових груп у відділенні. Бойові можливості відділення. Система вогню та інженерне обладнання позиції відділення. Послідовність та зміст роботи командира відділення з організації оборонного бою в умовах безпосереднього зіткнення з противником та поза зіткнення з ним. Картка вогню відділення. Ведення оборонного бою. Особливості дій військовослужбовців у складі бойових груп в умовах ближнього бою.

Тема 7. Бойове застосування взводу морської піхоти.

Призначення, організаційно-штатна структура, озброєння та техніка взводу морської піхоти (десантно-штурмового (аеромобільного, парашутно-десантного) взводу). Бойові можливості взводу морської піхоти (десантно-штурмового (аеромобільного, парашутно-десантного) взводу).

Тема 8. Підготовка взводу морської піхоти до участі у морській десантній операції.

Підготовка взводу морської піхоти (аеромобільного (парашутно-десантного) взводу до десантування та виконання бойового завдання. Порядок роботи командира взводу при підготовці до десантування та бойових дій. В районі зосередження. На марші. В районі очікування.

Тема 9. Взвод морської піхоти на марші та при розташуванні на місці.

Місце і завдання взводу на марші. Послідовність та зміст роботи командира взводу з організації маршу Дії взводу при здійсненні маршу у складі головних сил та у похідній охороні. Здійснення маршу взводом у особливих умовах.

Тема 10. Взвод морської піхоти у наступі при захопленні (знищенні) об'єкту у тилу противника.

Наступ. Загальні положення. Місце, завдання та роль взводу в наступальному бою. Бойовий порядок взводу з урахуванням його розподілу на бойові групи. Бойові можливості взводу. Послідовність та зміст роботи командира взводу з організації наступу при захопленні (знищенні) об'єкту у тилу противника. Схема дій взводу у наступі. Дії взводу при захопленні (знищенні) об'єкту противника: Дії взводу на площадці приземлення. Особливості дій взводу при захопленні та знищенні об'єкту у тилу противника в залежності від віддалення від площадки приземлення. Завдання, прийоми та способи дій взводу із урахуванням його розподілу на бойові групи. Особливості дій військовослужбовців у складі бойових груп в умовах ближнього бою. Організація вогневої взаємодії у бойовій групі. Застосування різноманітних способів пересування в залежності від інтенсивності вогню противника і рельєфу місцевості. Управління взводом при захопленні об'єкту у тилу противника. Особливості організації та ведення наступу вночі.

Тема 11. Взвод морської піхоти під час ведення рейдових дій.

Основи здійснення рейду. Послідовність та зміст роботи командира взводу з організації рейду. Дії взводу під час ведення рейду з урахуванням досвіду АТО Бойовий наказ командира взводу на проведення вогневої засідки. Управління бойовими групами під час проведення вогневої засідки.

Тема 12. Взвод морської піхоти в оборонному бою.

Оборона. Загальні положення. Місце, завдання та роль взводу в оборонному бою. Бойовий порядок та бойові можливості взводу в оборонному бою. Засоби посилення. Система вогню та інженерне обладнання опорного пункту взводу. Послідовність та зміст роботи командира взводу з організації оборонного бою в умовах безпосереднього зіткнення з противником та поза зіткнення з ним. Схема опорного пункту взводу. Ведення оборонного бою взводом.

Тема 13. Взвод морської піхоти під час ведення десантно-штурмових дій.

Загальні положення. Основи тактики дій взводу у наступі у тилу противника. Послідовність та зміст роботи командира взводу з організації наступу при захопленні (знищенні) об'єкту у тилу противника. Десантування, ведення наступального бою взводом при захопленні (знищенні) об'єкту противника. Особливості організації та ведення наступального бою вночі.

Тема 14. Взвод морської піхоти під час виконання завдань у стабілізаційних діях.

Склад незаконних збройних формувань, методи та способи ведення збройної боротьби. Характерні риси “партизанської тактики”. Особливості виконання завдань десантно-штурмовим (аеромобільним, парашутно-десантним) взводом у стабілізаційних діях з урахуванням досвіду АТО. Дії взводу на КПП, спостережних постах та блокпосту. Дії взводу при патрулюванні, супроводженні гуманітарної допомоги та організації конвоїв посиленні охорони важливих об'єктів.

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	План семінарських занять
1	Основи тактичних дій підрозділів морської піхоти.	1. Структура, роль, місце та завдання морської піхоти. 2. Форми тактичних дій, маневр підрозділами і вогнем. 3. Правила оформлення графічних бойових документів, основні умовні позначення.

2	Бойове застосування відділення морської піхоти.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Призначення, організаційно-штатна структура, озброєння та техніка відділення морської піхоти. 2. Екіпірування особового складу відділення морської піхоти. 3. Обов'язки особового складу відділення при підготовці до десантування з кораблів. 4. Бойові можливості відділення, складові та показники. Методика розрахунку.
3	Відділення морської піхоти на марші, у похідній охороні, при розташуванні на місці та у сторожовій охороні.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відділення на марші та у похідній охороні 2. Відділення при розташуванні на місці та у сторожовій охороні.
4	Відділення морської піхоти у наступі при захопленні (знищенні) об'єкту у тилу противника.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наступ. Загальні положення. Місце, завдання та роль відділення в наступальному бою. Бойовий порядок відділення з урахуванням його розподілу на бойові групи. Бойові можливості відділення. 2. Послідовність та зміст роботи командира відділення з організації наступу при захопленні (знищенні) об'єкту у тилу противника. Схема дій відділення у наступі. 3. Дії відділення при захопленні (знищенні) об'єкту противника: <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Дії відділення після висадки з корабля. 3.2. Особливості дій відділення при захопленні та знищенні об'єкту у тилу противника в залежності від віддалення від району висадки. 3.3. Завдання, прийоми та способи дій відділення із урахуванням його розподілу на бойові групи. Особливості дій військовослужбовців у складі бойових груп в умовах ближнього бою. Організація вогневої взаємодії у бойовій групі. Застосування різноманітних способів пересування в залежності від інтенсивності вогню противника і рельєфу місцевості. 3.4. Управління відділенням при захопленні об'єкту у тилу противника. 4. Особливості організації та ведення наступу у особливих умовах.

5	Відділення морської піхоти в оборонному бою.	<p>1. Сутність та мета оборонного бою, вимоги до нього. Умови переходу до оборонного бою. Місце, завдання та роль відділення в оборонному бою. Бойовий порядок відділення з урахуванням його розподілу на бойові групи. Склад бойових груп (двійок, трійок) у відділенні. Розподіл обов'язків між військовослужбовцями у бойовій групі. Взаємодія військовослужбовців у бойовій групі та бойових груп у відділенні. Бойові можливості відділення. Система вогню та інженерне обладнання позиції відділення.</p> <p>2. Послідовність та зміст роботи командира відділення з організації оборонного бою в умовах безпосереднього зіткнення з противником та поза зіткнення з ним. Карта вогню відділення.</p> <p>3. Ведення оборонного бою. Особливості дій військовослужбовців у складі бойових груп в умовах ближнього бою.</p> <p>4. Особливості організації та ведення оборонного бою в особливих умовах.</p>
6	Бойове застосування взводу морської піхоти.	<p>1. Призначення, організаційно-штатна структура, озброєння та техніка взводу морської піхоти.</p> <p>2. Бойові можливості взводу морської піхоти.</p>
7	Підготовка взводу морської піхоти до десантування та бойових дій.	<p>1. Підготовка взводу морської піхоти до десантування та бойових дій.</p> <p>2. Порядок роботи командира взводу при підготовці до десантування та бойових дій.</p> <p>2.1. В районі зосередження.</p> <p>2.2. В районі формування хвиль морського десанту.</p>
8	Взвод морської піхоти на марші та у похідній охороні.	<p>1. Дії взводу при здійсненні маршу у складі головних сил та у похідній охороні.</p> <p>2. Здійснення маршу взводом у особливих умовах.</p> <p>3. Дії взводу при розташуванні на місці та у сторожовій охороні.</p>
9	Взвод морської піхоти у наступі при захопленні (знищенні) об'єкту у тилу противника.	<p>1. Наступ. Загальні положення. Основи тактики дій взводу у наступі у тилу противника.</p> <p>2. Послідовність та зміст роботи командира взводу з організації наступу при захопленні (знищенні) об'єкту у тилу противника.</p> <p>3. Десантування, ведення наступального бою взводом при захопленні (знищенні) об'єкту противника.</p>
10	Організація і ведення наступального бою взводом у особливих умовах.	<p>1. Підготовка і ведення наступального бою в місті.</p> <p>2. Підготовка і ведення наступального бою в лісі та гірсько-лісистій місцевості.</p> <p>3. Підготовка і ведення наступального бою вночі.</p>

11	Взвод морської піхоти в оборонному бою.	1. Оборона. Загальні положення. Місце, завдання та роль взводу в оборонному бою. Бойовий порядок та бойові можливості взводу в оборонному бою. Засоби посилення. Система вогню та інженерне обладнання опорного пункту взводу. 2. Послідовність та зміст роботи командира взводу з організації оборонного бою в умовах безпосереднього зіткнення з противником та поза зіткнення з ним. Схема опорного пункту взводу. 3. Ведення оборонного бою взводом.
12	Організація і ведення оборонного бою взводом у особливих умовах.	1. Підготовка і ведення оборонного бою в місті. 2. Підготовка і ведення оборонного бою в лісі та гірсько-лісистій місцевості. 3. Підготовка і ведення оборонного бою вночі.
13	Взвод морської піхоти під час ведення десантно-штурмових дій.	1. Загальні положення десантно-штурмових дій. 2. Особливості роботи командира взводу з підготовки до десантування та ведення десантно-штурмових дій. 3. Десантування і ведення десантно-штурмових дій.
14	Взвод морської піхоти під час виконання завдань у стабілізаційних діях.	1. Склад незаконних збройних формувань, методи та способи ведення збройної боротьби. Характерні риси “партизанської тактики”. 2. Особливості виконання завдань взводом морської піхоти у стабілізаційних діях з урахуванням досвіду АТО.

6. САМОСТІЙНА РОБОТИ

Самостійна робота призначена для поглиблення, розширення і закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях. Вона допомагає набути навички самостійної роботи з довідковою, навчальною і науковою літературою, державними і галузевими стандартами; підвищити якість самостійної проробки студентами навчальної інформації шляхом її конкретизації і цілеспрямованості.

Види самостійної роботи:

1. Робота по опрацюванню лекційного курсу.
2. Робота по вивченню окремих розділів курсу, не висловлюваних при читанні лекцій (що задаються викладачем).
3. Підготовка до семінарських, тактико-спеціальних занять.

Перелік тем, винесених на самостійне вивчення:

1. Підготовка до семінару.
2. Основи тактичних дій підрозділів морської піхоти.
3. Підготовка до тактико-стройового заняття.
4. Підготовка до тактико-стройового заняття.
5. Підготовка до тактико-стройового заняття.
6. Підготовка до тактико-стройового заняття.
7. Підготовка до тактико-стройового заняття.
8. Підготовка до тактико-стройового заняття.
9. Підготовка до тактико-стройового заняття.
10. Підготовка до контрольного заняття.
11. Підготовка до семінару.
12. Бойове застосування відділення морської піхоти.
13. Підготовка до семінару.

14. Підготовка до тактико-стройового заняття.
15. Усвідомлення завдання командиром відділення.
16. Відділення у похідній охороні.
17. Підготовка до семінару.
18. Підготовка до тактико-стройового заняття.
19. Підготовка до тактико-стройового заняття.
20. Усвідомлення завдання командиром відділення.
21. Визначення бойових завдань особовому складу.
22. Дії відділення морської піхоти при десантуванні на деякому віддаленні від об'єкта, захоплення та знищення об'єкту у тилу противника вночі.
23. Підготовка до семінару.
24. Підготовка до тактико-стройового заняття.
25. Підготовка до тактико-стройового заняття.
26. Підготовка до тактико-стройового заняття.
27. Усвідомлення командиром відділення отриманого завдання.
28. Визначення бойових завдань особовому складу.
29. Перехід відділення до оборони в умовах відсутності зіткнення з противником.
30. Підготовка до контрольної роботи № 1.
31. Підготовка до семінару.
32. Бойове застосування взводу морської піхоти.
33. Підготовка до семінару.
34. Підготовка взводу морської піхоти до десантування та бойових дій.
35. Підготовка до семінару.
36. Підготовка до семінару.
37. Підготовка до тактико-стройового заняття.
38. Підготовка до тактико-стройового заняття.
39. Взвод у сторожовій заставі.
40. Підготовка до семінару.
41. Підготовка до семінару.
42. Підготовка до тактико-стройового заняття.
43. Підготовка до тактико-стройового заняття.
44. Управління діями взводу морської піхоти при захопленні (знищенні) об'єкту у тилу противника вночі.
45. Дії взводу у складі штурмової групи.
46. Підготовка до тактико-стройового заняття.
47. Взвод морської піхоти під час ведення рейдових дій.
48. Підготовка до семінару.
49. Підготовка до семінару.
50. Підготовка до тактико-стройового заняття.
51. Підготовка до тактико-стройового заняття.
52. Дії взводу у вогневій засідці.
53. Підготовка до семінару.
54. Підготовка до тактико-стройового заняття.
55. Взвод морської піхоти при веденні десантно-ударних дій вночі.
56. Підготовка до семінару.
57. Підготовка до тактико-стройового заняття.
58. Взвод під час супроводження колон за досвідом АТО.
59. Взвод при виконанні завдань патрулювання у населеному пункті за досвідом АТО.
60. Підготовка до іспиту

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Види індивідуальних завдань	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Реферат	-	-

8. ПОЛІТИКА КУРСУ І ЦІННОСТІ

Методика вивчення навчальної дисципліни “Тактика морської піхоти” спрямована на повне засвоєння курсантами всіх модулів дисципліни поряд з суспільними науками та іншими загальновійськовими дисциплінами, закладає підґрунтя військовій освіті, цементує професію, морально-ділові якості і на базі цього виховує у них високу військову майстерність, постійну готовність до ведення бойових дій і досягненню перемоги над противником.

З метою виконання вимог командувача Військово-морських Сил Збройних Сил України в умовах зміни способів сучасної тактики ведення бою, навчання дисципліни передбачено проводити відповідно до нових керівних документів. Для забезпечення достатності освітнього рівня підготовки курсантів з доступних інформаційних джерел запозичений досвід армій провідних країн світу та перспективи їх розвитку.

Методика викладання дисципліни виходить із основних принципів дидактики (теорія обґрунтування і навчання). Вона надає науково-педагогічну характеристику формам і методам навчання, вказує на більш доцільні їх поєднання для досягнення визначеного ступеню навчання, визначає умови найбільш ефективного їх використання.

Для досягнення основної мети навчання програмою передбачені наступні форми навчання:

фронтальна форма навчання, коли усі курсанти під контролем викладача виконують одне і теж завдання одночасно;

групова форма навчання, коли курсанти поєднуються в групи (відділення) в залежності від штатної структури підрозділу, які працюють паралельно;

індивідуальна форма навчання, коли курсанти виконують завдання послідовно, один за одним.

При цьому, залежно від необхідності досягнення рівнів знання чи вміння викладач повинен використовувати наступні методи:

пояснювально-ілюстраційний метод, при якому викладач доводить готову інформацію різними засобами, а курсанти її сприймають, усвідомлюють та фіксують у пам'яті. Цей метод є одним із найбільш економічних способів передачі знань, передбачає використання таких засобів інформації, як слово (усне і друковане), різні наочні посібники, плакати, відео- і кінофільми, комп'ютерний ілюстраційний матеріал і т. ін. Знання, які отримані в результаті реалізації цього методу не формують вміння, цей метод використовується для досягнення необхідного рівня знань;

репродуктивний метод, головною ознакою якого є доведення і повторення способу діяльності, згідно завдання викладача. Він повинен використовуватися при проведенні практичних занять. Використовуючи цей метод, викладач досягає необхідного рівня вмінь та навичок при вивченні теми.

Вищевказані методи надають курсантам знання, вміння, навички. Для розвитку їх творчих здібностей викладач повинен використовувати методи проблемного навчання: проблемне викладання, частково-пошуковий (евристичний) метод, винахідницький метод.

Проблемне викладання використовується викладачем при постановці проблеми перед тими, хто навчається і подальшого її вирішення, але при цьому викладач показує шляхи рішення, розкриває хід своєї думки. Цей метод повинен застосовуватись викладачем під час проведення практичних занять. Безпосереднім результатом проблемного викладання повинно бути засвоєння курсантом способу і логіки вирішення конкретної проблеми, але

ще без вміння застосовувати їх самостійно. Цей метод навчає курсантів способу отримання знань. З його допомогою вони отримують навички творчого мислення.

Частково-пошуковий (евристичний) метод служить меті поступового наближення курсантів до самостійного вирішення проблем шляхом попереднього навчання виконання окремих елементів рішення. Використовується при виконанні практичних завдань по прийняттю рішення на бій, коли спосіб пошуку оптимального рішення визначає викладач, але рішення знаходить сам курсант.

Винахідницький метод є необхідним для повноцінного засвоєння досвіду творчої діяльності. Викладач використовує його для забезпечення творчого застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування риси творчої діяльності є умовою формування зацікавленості, потребу в такій формі діяльності. Формами застосування цього методу є: практичні завдання, написання рефератів, завдання на самопідготовку.

Тільки проблемні методи забезпечують глибоке засвоєння знань на рівні їх творчого застосування, оволодіння методами творчого мислення, досвідом практичної і творчої діяльності.

Вивчення навчальної дисципліни: “Тактика морської піхоти” відіграє важливу роль у військово-професійному орієнтуванні майбутніх офіцерів на самостійне виконання службово-бойових функцій на первинних офіцерських посадах, зазначених у варіативній частині освітньо-кваліфікаційної характеристики випускника інституту.

З урахуванням цього, зміст програми навчальної дисципліни “Тактика морської піхоти” побудований таким чином, що враховує вивчення в логічному поєднанні за усіма семестрами загальновійськових і військово-спеціальних навчальних дисциплін – теоретичної основи виконання типових завдань діяльності на первинних офіцерських посадах і основи практичного навчання виконання цих завдань технічними засобами прийнятими на озброєння в підрозділах і частинах морської піхоти.

Військово-професійна спрямованість навчання військових фахівців забезпечується застосуванням методу проблемно-пошукового подання навчального матеріалу і нормативного обґрунтування практичного навчання.

Засобами реалізації військово-професійної спрямованості дисципліни, окрім вказаних, є визначені спеціалізовані аудиторії, обладнані сучасними технічними засобами навчання і інформації, ПЕОМ, і фонди навчально-методичних посібників та розробок кафедри.

Складовою частиною процесу навчання є система контролю та звітності курсантів за якістю засвоєння навчального матеріалу. Головна мета контролю полягає у забезпеченні наукового рівня придбаних курсантами знань, міцності сформованих у них вмінь та навичок. При викладанні навчальної дисципліни застосовуються такі методи контролю:

- вхідний контроль
- поточний контроль;
- самоконтроль;
- рубіжний (модульний) контроль;
- підсумковий контроль;
- ректорський контроль.

Кількість контрольних заходів, форми їх проведення, періодичність доводяться до курсантів на початку вивчення дисципліни та навчального семестру.

Вхідний контроль проводиться на одному з перших занять за завданнями, які відповідають навчальному матеріалу попередніх навчальних дисциплін (дисципліни, що викладались під час первинної військово-професійної підготовки).

За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги курсантам, коригування навчального процесу.

Поточний контроль – оцінювання теоретичних знань і практичних навичок курсанта проводиться викладачами на всіх видах навчальних занять.

Основні форми поточного контролю: усне опитування, письмовий контроль, виконання нормативів, практичних завдань передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Основна мета поточного контролю – постійне отримання викладачем інформації про якість засвоєння курсантами матеріалу навчальної дисципліни, перевірка готовності курсантів до виконання наступних навчальних завдань, а також управління їх навчальною мотивацією. Результати поточного контролю використовуються для коригування методів і засобів навчання та враховуються на заліках і екзаменах.

Результати поточного контролю фіксуються в журналі обліку навчальних занять.

Поточний контроль проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю (летючки) під час проведення навчальних занять, виступів курсантів (слухачів, студентів) при обговоренні питань на семінарських заняттях, а також у формі комп'ютерного тестування.

Самоконтроль призначений для самооцінки курсантами якості засвоєння навчального матеріалу з конкретного змістовного модулю навчальної дисципліни. Самоконтроль здійснюється у формі тестування на ПЕОМ.

Самоконтроль проводиться для самооцінки курсантами якості засвоєння навчального матеріалу з навчальної дисципліни (теми, змістового модуля). З цією метою в навчальних посібниках для кожної теми (розділу), а також у методичних розробках з лабораторних робіт передбачені питання для самоконтролю

Рубіжний (модульний) контроль полягає в оцінюванні результатів навчання курсантів із вивчення навчального матеріалу змістового модуля за результатами поточних контролів і контрольних заходів.

Структура завдань, система проведення рубіжного (модульного) контролю та критерії оцінки рівня знань, розробляються кафедрою.

Форми рубіжного контролю:

усне опитування;

письмовий контроль;

виконання практичних завдань (нормативів).

Рубіжний (модульний) контроль проводиться в ході одного із навчальних занять наприкінці змістового модулю протягом не більше 45 хвилин, або в години самостійної роботи тривалістю до 2-х годин.

Модульний (рубіжний) контроль - це контроль знань, вмінь, навичок курсантів після вивчення логічнозавершеної частини (змістового модуля) програми навчальної дисципліни. Модульний контроль проводиться у формі усного опитування, контрольної роботи, тестування тощо.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді диференційованих заліків в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою навчальної дисципліни.

Форма проведення контролю (усна, письмова, комбінована), зміст і структура контрольних завдань, білетів, перелік матеріалів, користування якими дозволяється курсанту під час екзамену і критерії оцінювання обговорюються на засіданні кафедри і затверджуються начальником кафедри не пізніше ніж за місяць до початку складання контрольного заходу.

Ректорський контроль є одним із видів внутрішнього контролю якості навчання курсантів і проводиться з метою:

оцінки залишкових знань курсантів з навчальної дисципліни (або окремого модуля) з наступним аналізом якості навчання та викладання;

отримання інформації про рівень пізнавальної діяльності і самостійності курсантів;

перевірки якості навчального процесу на кафедрах і рівня викладання навчальних дисциплін;

забезпечення можливості внесення змін до програм навчальних дисциплін.

Ректорський контроль може проводитись за рішенням начальника Інституту Військово-Морських Сил протягом навчального курсу або після закінчення навчального модулю, а саме у випадку: планових перевірок якості підготовки фахівців; атестації навчальної дисципліни; на початку семестру за темами дисципліни, що були вивчені в попередньому семестрі, або за навчальною програмою всієї дисципліни після повного закінчення її вивчення шляхом виконання курсантами комплексної контрольної роботи.

9. ВИМОГИ ВИКЛАДАЧА

Основними вимогами викладача навчальної дисципліни «Тактика морської піхоти» до курсанта є:

- обов'язкове відвідування занять за розкладом;
- активність під час практичних, групових та тактико-спеціальних занять;
- конструктивне підтримувати зворотний зв'язок на всіх заняттях;
- взаємодія викладач-курсант базується на засадах взаємоповаги, такту та коректної поведінки;
- письмові роботи слід здавати в установлені строки; за несвоєчасну здачу робіт оцінка знижується;

-курсанти, які не виконали заплановані завдання, до екзамену не допускаються.

Неприпустимо:

- пропуски з неповажних причин;
- користування телефонами під час занять;
- списування при здачі екзамену;
- проходження процедур контролю замість себе іншими особами; виконання навчальної роботи для інших осіб; здача навчальних завдань, підготовлених іншими особами;
- порушувати тишу в приміщеннях загального доступу, призначених для навчальної та наукової діяльності.

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Курсанти опановують зміст навчальної дисципліни у наступних видах навчальної роботи: опрацювання лекційних матеріалів; підготовка до практичних та тактико-спеціальних занять; надання відповідей на тести по темам курсу; розв'язання завдань на групових заняттях.

Поточне оцінювання студентів здійснюється у вигляді демонстрації їх результатів навчання та оцінювання: усної відповіді на питання лекційного курсу або тестування знань з певного розділу (теми) або з певних окремих питань лекційного курсу; розв'язання задач, вправ, виконання певних розрахунків тощо; виступу на практичних заняттях.

Підсумковий контроль проводиться для оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни з урахуванням результатів поточного контролю. Форма підсумкового контролю: *іспит*.

11. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ ЗА НАВЧАЛЬНОЮ ДИСЦИПЛІНОЮ

Таблиця розподілу оцінок по результатам навчання за різними шкалами

Шкала оцінювання ВНЗ	Національна оцінка	Критерії оцінювання
A	відмінно	Курсант проявляє особливі здатності, уміє самостійно добувати знання, без допомоги викладача знаходить і обробляє необхідну інформацію, уміє використовувати набуті знання й уміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні дарування й похилості
B	добре	Курсант вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно вирішує вправи й завдання в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначно
C		Курсант уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; у цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є істотні, підбирати аргументи для підтвердження думок
D	задовільно	Курсант відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких значна кількість істотних
E		Курсант володіє навчальним матеріалом на рівні вище початкового, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
FX	не задовільно	Курсант володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
F	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням	Курсант володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання й відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів

12. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Дати визначення терміну «Бій», яким він може бути, основні види бою.
2. Що вказує командир взводу у бойовому наказі?
3. Завдання, що визначаються сторожовій охороні, сили і засоби що застосовуються.
4. Дати визначення терміну «Марш», вимоги до нього.
5. Мета оборони, як підрозділи можуть переходити до оборони?
6. Послідовність обладнання першої черги опорного пункту механізованого взводу.
7. З якою метою проводиться наступ, в чому він полягає?
8. Призначення маневреної групи відділення під час наступу?
9. Призначення вогневої групи відділення під час наступу?
10. Завдання загальновійськової розвідки.
11. Завдання, що покладаються на розвідувальний дозор?
12. Дати визначення десанту, яким він буває?
13. На якій відстані розташовуються БМП (БТР, танки) при розташуванні на місці на

відкритій місцевості в умовах загрози застосування противником високоточної зброї?

14. Яка ширина смуги вказується взводу під час дій у сторожовій охороні у ролі сторожової застави?

15. На якій відстані сторожовий пост у складі відділення (танка) займає і обладнує позицію від підрозділу, який охороняється?

16. Взвод (відділення, танк) здійснює марш у колоні роти (взводу) з дистанціями між машинами:

17. Середня швидкість руху взводу на автомобілях на марші може бути:

18. Взвод обороняє опорний пункт фронтом до:

19. Механізоване відділення обороняє бойову позицію фронтом до:

20. Взвод наступає на фронті до:

21. Механізоване відділення в пішому порядку наступає на фронті до:

22. Бойовий порядок механізованого взводу, який наступає на БМП (БТР), і танкового взводу складається з лінії бойових машин з інтервалом між ними до:

23. Бойовий порядок механізованого відділення, яке наступає в пішому порядку, складається з бойової лінії з інтервалом між солдатами:

24. На якій відстані призначається рубіж розгортання у взводні колони від переднього краю оборони противника не на відкритій місцевості:

25. На якій відстані від переднього краю оборони противника вибирається місця посадки особового складу механізованих підрозділів на автомобілі і танки?

26. Управління підрозділами і вогнем під час наступу командир взводу здійснює з:

27. Якою рахується безпечна відстань від розривів снарядів своєї артилерії для особового складу, який атакує противника в пішому порядку?

28. Яка глибина броду вважається прийнятною для автомобілів?

29. Розвідувальний дозор у складі взводу, який висилається від батальйону, діє на відстані до:

30. На якій відстані один від одного діють піші дозорні при огляді об'єкта:

31. Зона середньої розвідки складає:

32. Якою може бути величина району зосередження для взводу?

33. Автомобілі для огляду допускаються на територію КПП по одному. Поки перший на черзі автомобіль оглядається, інші, з вимкненими двигунами, очікують огляду на відстані:

34. Якою може встановлюватися відстань по фронту відповідальності роти під час ведення стабілізаційних дій:

35. На кожен добу для впізнавання своїх військовослужбовців встановлюються:

36. Що у збройному конфлікті створює сприятливі умови для проведення рейдових дій?

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Методичне забезпечення:

1. Аналіз підготовки і ведення бойових дій військовими частинами (підрозділами) ВДВ ЗС України під час підготовки та участі в АТО на території Донецької та Луганської областей. Примірник 1, додаток 5. - 60 с.

2. Аеромобільний батальйон (рота) у наступі при захопленні об'єктів у тилу противника. Навчальний посібник – Од.: ОІСВ, 2000. – 132 с.

3. Аеромобільний батальйон (рота) у рейді. Навчальний посібник. – Од.: ОІСВ, 2002. – 98 с.

4. Аеромобільний батальйон (рота) в обороні в тилу противника. Навчальний посібник. – Од.: ОІСВ, 2000. – 112 с.

5. Аеромобільний взвод в обороні. Навчально-методичний посібник. – Од.: ОІСВ, 1998, 40 с.

6. Аеромобільний взвод при захопленні (знищенні) об'єкту в тилу противника. Навчальний посібник. – ОІСВ, 1997. – 66 с.
7. Аеромобільне відділення у розвідці. Навчально-методичний посібник. – Од.: ОІСВ, 1998, 29 с.
8. Тактичні дії підрозділів високомобільних десантних військ Збройних Сил України (батальйон). Навчальний посібник. – Од.: Військова академія, 2015 р. – 207 с.
9. Тактичні дії підрозділів високомобільних десантних військ Збройних Сил України (рота). Навчальний посібник. – Од.: Військова академія, 2015 р. – 203 с.
10. Тактика дій аеромобільно-десантних (парашутно-десантних) підрозділів (взвод). Навчально-методичний посібник. – Л.: АСВ, 2012 р. – 206 с.
11. Рейд парашутно-десантного (аеромобільно-десантного) батальйону. Навчально-методичний посібник. – Л.: АСВ, 2010 р. – 136 с.
12. Довідник основних зразків озброєння та військової техніки Збройних сил Російської Федерації. – К.: Міністерство оборони України, 2015. – 352 с.
13. Особливості підготовки і ведення бойових дій із незаконними збройними формуваннями механізованими (танковими) підрозділами в місті та гірській місцевості. Навчальний посібник. – Од.: ОІСВ, 2006. – 148 с.
14. Умовні тактичні знаки армій країн НАТО та порядок їх нанесення на бойові графічні документи. – Од.: ОІСВ, 2004. – 150 с.
15. Наказ Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України від 02.07.2016 №274 “Про затвердження Тимчасового Стандарту оперативних (тактичних) умовних знаків для оформлення оперативних (бойових) документів”. м. Київ, 2016 р.

Основна (базова)

16. Антитерористична операція із застосуванням Збройних Сил України. Інформаційний матеріал за досвідом АТО.
17. Аналіз нападу бойовиків НЗФ “Донецької народної республіки” на підрозділ 93 омбр ОК “Південь” Сухопутних військ, який виконує завдання у складі блокпосту №9310 в районі н.п. Новоселівка-Перша Донецької області.
18. Августинський Є.К. Мальнев С.В. Тактична підготовка механізованого взводу (відділення). Навчально-методичний посібник – Од.: ОІСВ, 2003. – 83 с.
19. Аналіз розвитку та бойового застосування високоточної зброї нового покоління в локальних конфліктах. – ОІСВ, 2005. – 95 с.
20. Арутюнов С. В. Штаб батальйона в бою. – М.: Воениздат, 1988. – 142 с.
21. Белов М.И., Авилин В.Ф. Аеромобильные операции армии США. М.: Воениздат, 1977. – 141 с.
22. Бойовий статут Високомобільних десантних військ. ч. III (відділення, взвод) (проект). – Од.: Військова академія (м. Одеса), 2015.
23. Блокнот коректувальника артилерійського вогню. – Л.: НАСВ, 2015. -54 с.
24. Вайнер И. М. Тактические расчеты. – М.: Воениздат, 1977. – 112 с.
25. Вимоги безпеки під час навчань та занять з бойової підготовки. – К.: КСВ, 2006. – 28 с.
26. Вогневі тренування та стрільби механізованих та аеромобільних підрозділів. – ОІСВ, 2001. – 81 с.
27. Войсковая разведка. Методическое пособие. – М.: Воениздат, 1987. – 118 с.
28. Воробьев И.Н. Боевые действия ночью. – М.: Воениздат, 1980. – 160 с.
29. Ведення бойових дій в лісистій місцевості: виживання та тактика бою (за досвідом бойових дій в Югославії та Чечні).
30. Гредасов Ф. М. Подразделения в разведке. – М.: Воениздат, 1988. – 255 с.

31. Довідник випускника. Частина 1 Високомобільні десантні війська та розвідка. – Од.: Військова академія. щорічне видання.
32. Досвід бойового застосування підрозділів Збройних Сил України, в ході планування та проведення засідки проти живої сили та техніки противника.
33. Довідник НАТО. Office of Information and Press NATO - 1110 - Brussels – Belgium. 2001. – 608 с.
34. Застосування механізованих підрозділів при виконанні спеціальних завдань у сучасних збройних конфліктах. – Од.: Наука і техніка, 2008. – 98 с.
35. Збірник нормативів з бойової підготовки аеромобільних військ. – К.: Азімут, 2005. - 256 с.
36. Збірник основних питань з тактичних дисциплін. – Од. ОІСВ, 2004. – 91 с.
37. Иванов Н. Н. Основы управления войсками в бою. 1977. – 389 с.
38. Иваньков С. С. Местность и ее влияние на боевые действия войск. – М.: Воениздат, 1969. – 207 с.
39. Інформаційно-довідковий матеріал щодо аналізу протимінної діяльності у ході проведення антитерористичної операції у Донецькій та Луганській областях, та дотримання заходів безпеки під час виконання завдань з виявлення, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів.
40. Карта офіцера. Помбрик И. Д. – М.:Воениздат,1985. – 176 с.
41. Керівництво з питань протидії саморобним вибуховим пристроям. Тактика, технічні прийоми та процедури у середовищі за загрозою застосування саморобних вибухових пристроїв. – К.: Міністерство оборони України, 2015 р. – 131 с.
42. Керівництво для командира роти (взводу, відділення) з питань боротьби з повстанцями (незаконними збройними формуваннями) (переклад г-л/л-т Дж.Н.Маттіс). – Л.: МЦМБ, 2006. – 112 с.
43. Командир подразделения в бою. – М.: Воениздат, 1989. – 294 с.
44. Коректування артилерійського вогню та наведення ударів армійської авіації. – Од.: ОІСВ, 2004. – 55 с.
45. Кузнецов Ю. К. Передвижение и встречный бой. – М.: Воениздат, 1989. – 287 с.
46. Маскування. Мистецтво бути невидимим.
47. Методичні рекомендації щодо підготовки та застосування частин та підрозділів під час проведення АТО.
48. Методичні рекомендації щодо планування бою, введення противника в оману за досвідом АТО.
49. Методичні рекомендації “Ведення бойових дій вночі. світлове забезпечення”. – К.: ЦУП та ПДВ (С) та ЦОС і МП Збройних Сил України, 2015. – 188 с.
50. Методичні рекомендації командирам і штабам з питань підготовки командирів та органів управління. –К.: Міністерство оборони України, 2014 р. – 52 с.
51. Методичний посібник щодо організації і здійснення охорони та оборони, повсякденної діяльності військових частин (підрозділів) Збройних Сил України, які розташовані у базових таборах. –К.: ЦОС і МП Збройних Сил України, 2014. – 60 с.
52. Медичне забезпечення підрозділів. ч.І, ІІ. – Од.: ОІСВ, 2003. – 90 с.
53. Підготовка та проведення тактичного навчання з бойовою стрільбою з батальйонною тактичною групою в стабілізаційних діях. –Ж.: ЦОС та МП ЗС України, 2013. – 110 с.
54. Методичні рекомендації щодо дій підрозділів у складі сил ООН з підтримання миру в зонах військових конфліктів. – К. 2003. – 95 с.
55. Міжнародне право: військові аспекти. – К.: Видавництво НАОУ, 2003. – 252 с.
56. Мясоедов И. Ф. Форсирование рек. – М.: Воениздат, 1960. – 165 с.
57. Настанова з організації та проведення загальновійськових тактичних і командно-штабних навчань. Частина 2 Батальйон, рота. –К.: ГУ БП СВ, 2015. – 130 с.
58. Наставление по перевозкам войск. – М.:Воениздат,1988. – 127 с.

59. Перекидання аеромобільних підрозділів. – Од.: ОІСВ, 2002, 76 с.
60. Підручник сержанта аеромобільних військ. – К.: 2006, 400 с.
61. Підручник сержанта механізованих військ. –К.: 2006. – 454 с.
62. Польова книжка командира аеромобільного (парашутно-десантного) відділення. Навчально-методичний посібник Од.: ОІСВ, 2002. – 30 с.
63. Порадник: “Право війни”. – К.: Видавництво “Любава”, 1997. – 128 с.
64. Посібник з питань ведення бойових дій в умовах міста. – К.: Міністерство оборони України, 2015 р. – 66 с.
65. Посібник по вивченню іноземних армій. –К.: Видавництво НАОУ. – 121 с.
66. Право війни. Міжнародний комітет червоного хреста, 1999. – 240 с.
67. Приемы и способы действий солдата в бою. – М.: Воениздат, 1988. – 271 с.
68. Практичні рекомендації щодо ведення бойових дій на коротких дистанціях в населених пунктах. Досвід застосування збройних сил. Інформаційний матеріал за досвідом АТО.
69. Рекомендації щодо підготовки і несення служби на блок-постах підрозділами ЗС України.
70. Рекомендації щодо посилення захисту військових колон від застосування фугасів.
71. Рекомендації щодо протидії безпілотним літальним апаратам. 1479, ДСК.
72. Рекомендації щодо застосування окремих прийомів дій підрозділів під час бойових дій у місті.
73. Рекомендації з організації і методики проведення занять з бойової підготовки в механізованих і танкових підрозділах. –К.: ГКСВ, 2005. – 195 с.
74. Рекомендації механізованим підрозділам щодо дій на полі бою в сучасних умовах. – К.: ГУ БП ГК СВ Збройних Сил України, 2002. – 45 с.
75. Рекомендації щодо підготовки та ведення дій механізованим і танковим підрозділам у ході припинення конфлікту, роззброєння та ліквідації незаконних збройних формувань. – К.: ГУ БП ГК СВ Збройних Сил України, 2002. – 79 с.
76. Розвиток поглядів на підготовку та проведення спеціальних операцій у збройних конфліктах. Навчальний посібник. – Суми: Видавництво “Мрія-1”, ЛТД, 2004. – 152 с.
77. Робота командира аеромобільного підрозділу щодо організації та проведення тактичних навчань бойовою стрільбою з відділенням та взводом. ч І. Навчально-методичний посібник. – Од. ОІСВ, 2000. – 65 с.
78. Руководство по боевым действиям подразделений в горах. – М.: Воениздат, 1980. – 158 с.
79. Рыбян К. С. Подразделения в ночном бою. – М.: Воениздат, 1984. – 208 с.
80. Свердлов Ф. С. Тактический маневр. – М.: Воениздат, 1982. – 192 с.
81. Сили спеціального призначення іноземних держав. – О. ОІСВ, 2006. – 48 с.
82. Стандарти підготовки. – К.: ГШ ЗСУ, Центр оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України, 2013.
83. Спеціальні військові дії аеромобільного взводу у ході виконання завдань у збройному конфлікті. – Од.: ОІСВ, 2006. – 120 с.
84. Тактика загальновійськових підрозділів. Навчальний посібник. -К.: Видання Національної академії оборони України, 1998.– 490 с.
85. Тактика подразделений воздушно-десантных войск. Учебник. – М.: Воениздат, 1985. – 248 с.
86. Тактична підготовка застосування аеромобільного (аеромобільно-десантного, парашутно-десантного відділення та взводу. Навчально-методичний посібник. – ОІСВ, 2003. – 134 с.
87. Тактичні навчання батальйону, роти аеромобільних військ. Навчальний посібник. – Од.: ОІСВ, 2003. – 170 с.

88. Тактичні розрахунки по видах забезпечення (радіаційним, хімічний та біологічний захист, інженерне забезпечення, тактичне маскування; збірник методик. – ОІСВ, 1994. – 69 с.

89. Тактика взаємодії з агресивно налаштованою групою людей та технології спеціального впливу на їх поведінку. Інформаційний матеріал за досвідом АТО.

90. Тимчасовий Бойовий статут Сухопутних військ, частина III (взвод, відділення, екіпаж танку). – Л.: НАСВ, 2016.

91. Узагальнені матеріали аналізу підготовки та ведення операцій (бойових дій) військами (силами) ЗСУ у ході АТО (за матеріалами штабу АТО з травня по жовтень 2014 року). м. Житомир. 11 арк. 20.04.2015р. Примірник 1.

92. Умовні тактичні знаки армій країн НАТО та порядок їх нанесення на бойові графічні документи. – Од.: ОІСВ, 2004. – 150 с.

93. Шмаль С.Г. Військова топографія. – К: ВІНУ, 1999 – 227 с.

Допоміжна

94. Високомобільні десантні війська Збройних Сил України, стан та перспективи розвитку. Лекція командувача високомобільних десантних військ генерал-майора Забродського М.В. – Од.: Військова академія, 2015 р.

95. Ведення рейдових дій, зачищення населених пунктів від незаконних збройних формувань. Особливості, проблеми та шляхи вирішення. Виступ командувача високомобільних десантних військ генерал-майора Забродського М.В. – Од.: Військова академія, 2015 р.

96. Організаційно-штатна структура десантно-штурмової бригади.

97. Напрямки подальшого удосконалення підготовки в високомобільних десантних військах з урахуванням досвіду АТО. Виступ заступника командувача з бойової підготовки – начальника Управління бойової підготовки Командування високомобільних десантних військ ЗС України полковника Іванова В.С. – Од.: Військова академія, 2016.

98. Рекомендації командирам підрозділів щодо розміщення в базових таборах, організації охорони, оборони, спостереження. Облаштування блок-постів та організація несення служби на блок-постах. Лекція командира 80 одшбр полковника Шворака В.В. – Од.: Військова академія, 2016.

99. Особливості оборонного бою підрозділів ВДВ ЗС України в оточенні з урахуванням досвіду ведення бойових дій на території Донецької та Луганської областей. Лекція заступника командира 25 опдбр полковника Паласа М.Д. – Од.: Військова академія, 2016.

100. Система організації протиповітряної оборони РТГр. Особливості використання засобів протиповітряної оборони під час проведення АТО. Порядок оповіщення про повітряного противника. Лекція начальника відділу протиповітряної оборони Командування високомобільних десантних військ ЗС України полковника Сердюка В.В. – Од.: Військова академія, 2016.

101. Перспективи розвитку Сухопутних військ Збройних Сил України. Виступ начальника штабу – першого заступника командувача Сухопутних військ Збройних Сил України генерал-лейтенанта Хомчака Р.Б. – Од.: Військова академія, 2016.

102. Аналіз операцій (бойових дій), які були проведені силами та засобами сектору "С" у березні – вересні 2014 року. Лекція тимчасово виконуючого обов'язки начальника Головного управління підготовки Збройних Сил України – заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України генерал-лейтенанта Борискіна Ю.В. – Од.: Військова академія, 2016.

103. Розвиток тактики у локальних війнах і збройних конфліктах сучасності. Способи ведення загальновійськового бою. Проблемні питання в підготовці офіцерів випускників ВНЗ. Лекція командира 13 АК. – Р.: 13 АК., 2012 р.

104. Военно-энциклопедический словарь. – М.: Воениздат, 1990. – 863 с.
105. Тактика взвод, отделение, танк. Книга 1: Учебник. М.: Воениздат, 1985 – 415 с.
106. Тактика (взвод, отделение, танк). – М.: Воениздат, 1989. – 319 с.
107. Тактика (рота, батальон). – Од.: ОІСВ, 1997. – 470 с.
108. Технічне забезпечення підрозділів Сухопутних Військ. –Од.: ОІСВ, 2001 – 161 с.
109. Посібник щодо використання топографічних карт НАТО в Збройних Силах України.